

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 09.12.2025 nr 1-16/9866-1, JDM/25-
1360/-1K

Meie 15.01.2026 nr 2-3/4116-2

Digiühiskonna arengukava aastani 2035 eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Täname uuendatud „Digiühiskonna arengukava aastani 2035“ eelnõu eest. Oleme analüüsinud eelnõu ja seletuskirja ning tuvastasime, et dokumendis on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (MKM) seatud mitmeid konkreetseid ootusi ja ülesandeid, mis ületavad kooskõlastuse tavapärast ulatust. Seepärast kooskõlastab MKM käesoleva eelnõu märkustega.

Samas kiidame arengukava koostajaid kergesti hoomatava ja selge struktuuriga dokumendi loomise, sh täiendava lühikokkuvõtte koostamise eest. Selged ja konkreetset sõnastused, seejuures visuaalselt kergesti eristatavana, võimaldavad kiiresti hoomata strateegia olemust.

Eelnõuga tutvumisel tekkisid järgmised spetsiifilisemad märkused, mille lahendamine on meie kooskõlastuse saamise tingimuseks:

- 1) Eelnõus on MKMile seatud sisulised poliitikakujundamise ja investeerimisotsuste kohustused, mis sellises sõnastuses vajavad eraldi strateegilist arutelu ja otsuseid. MKMiga neid enne käesolevat ametlikku kooskõlastust läbi räägitud ei ole. Näiteks on MKMile (ptk "Teiste valdkondade kaasatus ja ootused") ootused: Paindlik seadusloome kujundamine, mis soodustab innovatsiooni ja kaitseb põhiõigusi ning eetilist andmekasutust; Kõrgjõudlusega arvutusvõimsuse investeringute kaasamine Eestisse selge riikliku väärtuspakkumisega (energia, asukohad, toetused); Valitsemise avatuse suurendamine, sh infoteenuste kvaliteedi parandamine ja inimeste kaasamine otsustusprotsessidesse; Eesti digi-maine ja eksport, sh äridiplomaatia kaudu IT-ettevõtete ekspordi ja talentide kaasamise toetamine; Kahesuunaline ettevõtluspoliitika: traditsioonilise tööstuse digipööre ning kasvukeskkonna loomine globaalsetele tehnoloogiaettevõtetele; Reaalajamajanduse lahenduste arendamine, et muuta Eesti maailma lihtsaimaks ettevõtluskeskkonnaks.

Eeltoodud punktid kujutavad endast poliitikakujundamise ja investeringute kohustusi, mis ei ole MKMiga läbiräägitud ja seetõttu peame oluliseks kahepoolset kohtumist ja sõnastuste korrigeerimist selliselt, et tegemist ei oleks ühepoolset eelnõu algataja poolt

täiendavate kohustuste seadmisega MKMile.

- 2) Juhime tähelepanu, et eelnõust ei selgu, millised muudatused on võrreldes senise arengukavaga tehtud ning kuidas senise arengukava eesmärkide saavutamine on edenenud. Palume lisada seletuskirja lühike ülevaade kehtiva arengukava elluviimisest ning selgitada vajalikke muudatusi ning millised eesmärgid on saavutatud.
- 3) Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et digiühiskonna arengukava eelmise versiooniga loodud visioon oli lai ja põhjalik, aga mitmed horisontaalsed tegevused ei ole töösse jõudnud (nt üleriigiline IKT juhtimine, rohedigi, innovatsioon, valdkondade ülene koostöö, digioskused). Käesolevas eelnõus ei ole täpsustatud, kuidas edaspidiselt neid riske vältida või milliseid parendusmeetmeid rakendatakse, et uuendatud arengukavas sarnaseid probleeme vältida. Palume eelnõu täiendada.
- 4) Arengukavas on küll konkreetseid tegevusi koos tähtaegade ja sihtidega, kuid palju on üldsõnalisi väljendeid stiilis „toetame“, „loome“, „tagame“. Visioon on oluline, kuid arengukava eelnõus ei ole hetkel selgelt arusaadav, millised on reaalsed sammud eesmärkide täitmiseks ja kuidas neid ellu viiakse. Soovitame tegevused sõnastada konkreetsemalt.
- 5) Eelnõu seletuskirjas rõhutatakse, et digiriigi edu ja jätkusuutlikkuse aluseks on tark ja digipädev inimene ning ühtlasi on arengukavas seatud eesmärgiks tagada võrdne ligipääs digiteenustele kõigile ühiskonnaliikmetele ja saavutada maailmatasemel digipädevus. Meie hinnangul ei ole eelmainitud teemad piisavalt käsitletud. Vajalik on lisada selgemad suunited ja tegevused, mis suurendavad elanikkonna võimekust reageerida küberohtudele ja AI arengutega seotud muutustele, sh tagavad digipädevuse kõigis vanuserühmades. Näiteks on eeltoodud eesmärkide elluviimisel oluline pöörata senisest suuremat tähelepanu vanemaealiste inimeste digiligipääsetavusele¹. Tuleb arvestada, et üha suurem hulk teenuseid ja hüvesid on liikumas digitaalsesse keskkonda, mistõttu tuleb maandada riske, kus sihtrühm, kellel on teenuste järele suur vajadus, jääb neile ligipääsuta. Sarnasele järeltulele jõudis ka Arenguseire Keskuse uuring, mille kohaselt eeldab digiriigi edasine areng digilõhe vähendamist, eeskätt maapiirkondades elavate vanemaealiste seas, kus see lõhe on kõige suurem.²
- 6) Lisaks soovime näha arengukavas selgemat ja otsesemat viidet MKMi rollile tööeliste elanike IKT-oskuste arendamisel. Eelnõus on digikirjaoskuse arendamine (maailmatasemel digipädevus) välja toodud vaid koostöös HTMiga, puudub otsene viide MKMi ja töötukassa rollile tööeliste digioskuste arendamisel. Lisaks aitaks eesmarke seada, kui arengukavas oleks toodud digipädevuste mõõdikud ja soovitud sihttasemed. Töötukassal on ligipääs suurele osale tööelisest elanikkonnast ning võimekus pakkuda digikirjaoskuse arendamist tööturuteenuste kaudu. Arvestades, et töötukassa nõukogu on seadnud prioriteediks IKT-oskuste arendamise, oleks asjakohane luua selgem seos MKMi ja JDMi vahel tööeliste digioskuste arendamisel.
- 7) Arengukava juhtimise ja rakendamise korralduse osas on märgitud, et vastutus on JDMil ning elluviimine toimub digiühiskonna programmi kaudu. Digiühiskonna arengukava 2035 on ambitsioonikas ja horisontaalne, hõlmates palju erinevaid osapooli. Kuna arengukava

¹ Statistikaameti andmetel kasutas 65–74-aastastest elanikest internetti 75,8%. Statistikaamet ei avalda andmeid internetikasutajate osakaalu kohta 75-aastaste ja vanemate elanike seas, kuigi 2025. aasta seisuga on Eestis ligikaudu 133 000 sellesse vanuserühma kuuluvat inimest.

² Arenguseire Keskus. (2024) Kuidas kaotada digilõhe? Allikas: <https://arenguseire.ee/pikksilm/kuidas-kaotada-digilõhe/>

visiooni elluviimine toimub läbi ühe programmi, on iga-aastasel tegevuste planeerimisel ja programmi uuendamisel oluline roll. Meie hinnangul peab arengukava tervikuna ja digiühiskonna programm seejuures olulisel määral arvestama ja kaasama teisi valdkondi. Arengukava edukas elluviimine nõuab tugevat sisulist ja laiapõhjalist digiühiskonna arenguprotsesside juhtimist, et välistada olukorda, kus kitsas koordinatsioon võib arengukava elluviimist takistama hakata.

- 8) Eelnõus on teiste valdkondade kaasatuse ja ootuste peatükis rõhutatud koostöö vajalikkust, kuid kirjeldused on üldised. Ei ole selgelt aru saada, millisel kujul teised ministriumid/valitsemisalad panustavad arengukava eesmärkidesse ja kuidas toimub sisuline koostöö poliitikakujundajate vahel. Sealhulgas on teiste valdkondadega koostöö kirjeldamisel lähtutud MKMi näitel positsioonist justkui arengukava elluviija viib tegevusi ellu kaasates MKMi. Samas tegelikkuses on kirjeldatud koostööpunktid MKMi vastutusvaldkonda kuuluvad tegevused, kus kaasuvaks osapooleks on JDM. Näiteks on valdkonna teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamine praeguses sõnastuses justkui delegeeritud MKMile ja HTMile, kuigi sisuline teemajuht on JDM. Tulenevalt teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadus on JDM kohustus kavandada ja ellu viia oma valitsemisalale tarvilikku teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni sh korraldada oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamist. Seega ei saa nõustuda eelnõus toodud ootusega MKMil ja HTMil tagada digiühiskonna arenguks vajaliku teadus- ja arendustegevuse püsiva ja kasvava rahastuse ning osaleda kriitiliste tehnoloogiate kompetentsikeskuste rajamisel. Samas puudub eelnõus kirjeldus JDM enda teadus- ja arendustegevuse fookustest ja investeeringutest, mis tagaks digiühiskonna jätkusuutlikkuse, näiteks kvantside ja postkvantkrüptograafia. Koostöömudelit ja ülesandeid tuleb eelnõus täpsemalt kirjeldada ja koostöös teiste ministriumitega eelnevalt kokku leppida, vastasel juhul tuleb vastavad punktid eelnõust eemaldada.
- 9) Arengukava maksumuse prognoos ei anna selget ülevaadet eelarve kujunemisest ega kirjelda meetodikat, millele prognoos tugineb. Samuti ei sisalda see teiste valitsemisalade kulude prognoose, vaid seab kohustuse need hiljem ise valitsemisaladel koostada. Selline lähenemine on riskantne, kuna sellisel juhul puudub ühtne arusaam ja raamistik eelarve kujundamiseks. Eelnõus tuleb täpsemalt selgitada arengukava prognoosi meetodikat ja võimalusel kirjeldada, millised investeeringud on juba valdkonda teostatud. Kuivõrd arengukava visioon suuremal määral ei muutunud, siis on tervitav ka täiendav selgitus, kuidas senised investeeringud on visiooni elluviimist toetanud. Juhul kui teiste valitsemisalade kuludele ei ole katteallikaid, peab olema selge alus täiendava rahastuse küsimiseks riigieelarvest.
- 10) Toetame üleminekut pilvelahendustele (mh andmesaatkonnad), mis tagab paindlikkuse ja kulutõhususe, sh aitab kriitilisi andmeid turvaliselt säilitada väljaspool riiki. Avalikus sektoris tervikuna pilvelahendustele üleminekul palume ka üle kontrollida, millised on võimalused pilvelahendustele üleminekul olemasolevaid lepinguid arvestades, sh kuivõrd saab eelistada Eestis asuvaid pilveservereid.
- 11) Teeme ettepaneku tuua selgemalt välja arengukava seos üleriigilise planeeringu 2050 ruumivisiooni ja arengusuundadega, et strateegiline ruumiline planeerimine ja valdkondlikud poliitikad oleks enam integreeritud. Samuti peaksid valdkonnad oma poliitikate rakendamisel arvestama üleriigilise planeeringu (ÜRP) ruumipoliitika põhialustega, milles on sõnastatud ruumi kujundamise juhtpõhimõtted³. ÜRP 2050

³ Ruumipoliitika põhialused. Allikas: <https://www.riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2025->

ruumivisiooni ehk 10 toimepiirkonna põhise asustuse mudeli elluviimine eeldab digitaalsete ühenduste arendamist, et toimepiirkonnad toimiksid. Kaugtöö ja e-teenuste kättesaadavus peab olema tagatud igas toimepiirkonna punktis. Investeeringud digitaalsesse taristusse loovad piirkondade vahel sidususe ning soodustavad majandusaktiivsuse ja töökohtade laiemat jaotumist üle Eesti. Arengukava alameesmärk 2 „Hüperühendustega Eesti“ tugevdab ÜRPis määratud keskusi ja nende toimepiirkondade konkurentsivõimet. Digitaalse taristu arendamine üle-eestiliselt on üks olulisemaid valdkondi, mis aitab pidurdada pealinnastumist ja toetada kvaliteetset ettevõtlus- ja elukeskkonda väljaspool Tallinna regiooni.

- 12) Tervitame põhimõtteid, mis puudutavad IKT-kulude läbipaistvuse tagamist ja avaliku sektori arenduste selget ülevaadet. Väga oluline on kulutõhususe vaatest riigisektori IT-arendustest tervikliku ülevaate omamine ja dubleerimise vältimine.

Kokkuvõttes toetame ambitsioonikat visiooni, kuid peame oluliseks, et elluviimise mehhanismid, eelarve ja koostöö oleksid selgemalt kirjeldatud. See aitab suurendada arengukava selgust ja toetada selle tulemuslikku elluviimist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Raiko Puustusmaa
+372 5669 9816 raiko.puustusmaa@mkm.ee

[11/V%C3%A4ljavote_ruumipoliitika%20pohialused.pdf](#)